

Bilaga A

1.1 Polisväsendets organisation i stort

Rikspolisstyrelsen är enligt 7 § polislagen (1984:387) central förvaltningsmyndighet för polisväsendet och har tillsynen över detta. Styrelsen skall verka för planmässighet, samordning och rationalisering inom polisväsendet.

Inom styrelsen finns fyra avdelningar. En avdelning ansvarar för polisfrågor, en för teknik- och datafrågor, en för administrativa frågor och en för säkerhetsfrågor. Inom avdelningen för polisfrågor finns tre byråer; två polisbyråer och registerbyrån. Inom avdelningen för teknik- och datafrågor finns två byråer; teknikbyrån och databyrån. Inom avdelningen för administrativa frågor finns två byråer, ekonomibyrån och personalbyrån, samt vidare en polishögskola. Inom avdelningen för säkerhetsfrågor finns ett sekretariat och två byråer. I avsnitt 1.2 redogörs närmare för några enheter som är av intresse i sammanhanget.

Rikspolisstyrelsens befogenheter att utöva polisedning anges i 4 § förordningen (1984:731) med instruktion för rikspolisstyrelsen.

Befogenheterna omfattar bl.a. följande

- polisverksamhet som rör brott mot rikets säkerhet,
- bevaknings- och säkerhetsarbete i samband med statsbesök och vid liknande händelser samt
- spaning mot och, om det finns särskilda skäl för det, utredning av brottslighet som är av särskilt grov beskaffenhet och har riksomfattande karaktär eller internationell anknytning.

Länsstyrelsen är enligt 6 § polislagen länets högsta polisorgan.

Länsstyrelsen ansvarar för polisverksamheten i länet och har tillsyn över den verksamhet som bedrivs av polismyndigheterna i länet. Det ankommer på länsstyrelsen att bestämma bl.a. i vilken utsträckning polispersonal skall ställas till förfogande för regional verksamhet samt att generellt eller för särskilda fall i övrigt bestämma om sådan verksamhet. Länsstyrelsen får vid behov också bestämma om annan polisverksamhet inom länet.

Länsstyrelsen får besluta om polisförstärkning från ett polisdistrikt till ett annat inom länet eller till annat län samt begära förstärkning från annat län. När särskilda förhållanden föranleder det eller kravet på enhetlig ledning inom länet annars är särskilt framträdande får länsstyrelsen helt eller delvis ta över ledningen av polisverksamheten.

Viktigare frågor om polisverksamheten avgörs enligt 26 § länsstyrelseinstruktionen (1971:460) av länsstyrelsens styrelse. Styrelsen får inte avgöra frågor som avser polisedning i ett särskilt fall. I övrigt ankommer det på den regionale polischefen - i de flesta län en länspolischef som är tjänsteman i länsstyrelsen - att avgöra frågorna (28 och 29 §§ länsstyrelseinstruktionen). I Stockholms län ingår inte den regionale polischefen som tjänsteman i länsstyrelsen utan funktionerna som regional chef och polischef vid polismyndigheten i Stockholm förenas i en tjänst som länspolismästare. De funktioner som länspolismästaren utövar som regional chef fullgörs på länsstyrelsens vägnar.

På föredragning av den regionale polischefen äger landshövdingen enligt 29 § länsstyrelseinstruktionen besluta i ärenden som rör polisens verksamhetsformer eller som avser polisförstärkning eller ledningen av polispersonalen, när det är fråga om allvarliga ordningsstörande händelser eller andra händelser som kräver extraordinär polisverksamhet eller fordrar särskilda överväganden

rörande användning av polisstyrkorna, eller när omständigheterna i annat fall kräver det.

3

Länen är indelade i *polisdistrikt*. Det finns 118 polisdistrikt. De varierar avsevärt i storlek. Bestämmelser om den lokala polisverksamheten finns i polisförordningen (1984:730). I varje distrikt finns en polismyndighet. Polismyndigheten leds av en polisstyrelse. Styrelsen består av polismyndighetens chef (polischefen) och ett antal valda ledamöter (3 och 4 §§ polisförordningen). Styrelsen avgör bl.a. viktigare frågor om planering och inriktning av verksamheten och om myndighetens organisation och arbetsformer. Styrelsen får inte avgöra frågor som rör polisedning i ett särskilt fall (11 § polisförordningen). Övriga frågor avgörs av polischefen (14 § polisförordningen). Med stöd av bestämmelserna i polisförordningen kan polischefen delegera de flesta arbetsuppgifter.

1.2 Särskilt om vissa enheter vid rikspolisstyrelsen

1.2.1 Säkerhetsavdelningen

Säkerhetsavdelningens organisation och uppgifter har redovisats närmare i ett tidigare avsnitt.

1.2.2 Rikskriminalsektionen

Rikspolisstyrelsen får enligt 4 § i instruktionen för styrelsen utöva polisedning såvitt avser

- spaning mot narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet och annan brottslighet, i de fall brottsligheten är av särskilt grov beskaffenhet och har riksomfattande karaktär eller internationell anknytning, samt utredning av sådan brottslighet om det finns

särskilda skäl för detta,

4

- spaning mot och utredning av brottslighet som riktar sig mot postverket, i de fall spaningen eller utredningen kräver särskild kännedom om postverkets rutiner vid postbefordran samt

- bearbetning i spanings- och utredningssyfte av sådan information om brottslighet som finns tillgänglig hos styrelsen.

Det åligger också rikspolisstyrelsen att samordna polisväsendets åtgärder mot illegal invandring (3 § 6 instruktionen för styrelsen).

Rikspolisstyrelsen lämnar i mån av resurser förstärkning vid brottsspaning och brottsutredning som leds av en regional eller lokal myndighet.

De uppgifter som nu har räknats upp fullgörs vid rikskriminalsektionen vid polisbyrå II. Vid sektionen finns två tjänster som polisintendent, cirka 160 polismantjänster och cirka 25 tjänster för administrativ personal. Sektionen leds av en polisintendent. Sektionen är uppdelad på följande rotlar: våldsrotel, narkotikarotel, stöldrotel, ekonomisk rotel, spaningsrotel, utlänningsrotel och personal- och teknikrotel. Den sistnämnda roteln fungerar som ett kansli åt chefen för sektionen och hans ställföreträdare. Av rotlarna är framför allt våldsroteln (som ibland brukar kallas "riksmordkommissionen") av intresse när det gäller den aktuella brottsutredningen. Vid våldsroteln finns totalt tolv polismanstjänster, varav tre tjänster som kommissarie.

Enligt anvisningar som rikspolisstyrelsen har utfärdat om rikskriminalsektionens medverkan i spanings- och utredningsarbete (Föreskrifter och anvisningar för polisväsendet 127-1) sägs bl.a.

följande om sektionens uppgifter m.m.

5

Våldsroteln har i uppgift att bl.a.

- utreda mord och andra grova våldsbrott,
- utreda dödsfall som misstänks vara förknippade med brott samt
- verkställa utredning angående försvunna personer, då brott misstänks föreligga.

Förstärkning från rikskriminalsektionens rotlar tillkallas av vederbörande länspolischef (numera även länspolismästare) eller, om dennes beslut inte kan avvaktas, av vederbörande polischef. Vid grövre brott, såsom mord och liknande, bör hänvändelse ske till sektionens chef. Under icke ordinarie arbetstid görs framställning om förstärkning hos befäl i beredskapstjänst vid sektionen eller hos jourhavande tjänsteman vid styrelsen.

1.2.3 Interpolsektionen

Interpol (International Criminal Police Organization) är ett gemensamt organ för internationella kontakter vid brottsbekämpning. De flesta länder är medlemmar i Interpol. Undantagen utgörs bl.a. av flertalet öststater. Interpol utövar ingen operativ polisverksamhet i egentlig mening utan fungerar endast som ett kontakt- och samordningsorgan mellan medlemsstaternas poliskårer.

Enligt 3 § 4 instruktionen för rikspolisstyrelsen åligger det styrelsen att vara nationell byrå för Interpol. De uppgifter som ankommer på den svenska nationella byrån handläggs av interpolsektionen vid polisbyrå II. Utanför kontorstid svarar rikspolisstyrelsens jourcentral, som är bemannad hela dygnet, för sådana uppgifter. Vidare skall styrelsen meddela föreskrifter om polismyndigheternas samarbete med utländska polismyndigheter samt i övrigt upprätthålla de förbindelser som behövs med dessa polismyndigheter.

När en svensk polismyndighet vill få en åtgärd utförd i utlandet görs framställning om åtgärden till Interpolsektionen. Där redigeras och översätts framställningen varefter den sänds över till den nationella byrån i det land där åtgärden skall utföras. Interpolsektionen samarbetar med utrikesdepartementet i ärenden som kräver framställning på diplomatisk väg. När det gäller framställningar om åtgärder i de nordiska länderna tillämpas ett enklare förfarande. Polismyndigheterna tar direkta kontakter med varandra och begär åtgärder.

1.2.4 *Jourcentralen*

Jourcentralen är den enda enhet vid rikspolisstyrelsen som är öppen dygnet runt. Under kontorstid svarar jourcentralen bl.a. för distribution av sådana larm som ligger på högre nivå än länsalarm (dvs rikslarm, zonlarm, gränslarm och grupplarm). Under annan tid på dygnet svarar jourcentralen dessutom för bl.a. ärenden som annars handläggs på interpolsektionen. Det ankommer också på jourcentralen att under icke kontorstid besluta om jourhavande tjänsteman vid bl.a. rikspolisstyrelsen eller rikskriminalen skall kallas in för tjänstgöring.

1.3 *Polismyndigheten i Stockholm*

1.3.1 *Allmänt om organisationen m.m.*

Stockholms polisdistrikt omfattar Stockholms kommun samt Arlanda flygplats.

Det finns drygt 3 000 polismanstjänster, inklusive polischefspersonal, vid polismyndigheten i Stockholm. Av dessa är cirka 180 avsedda för förstärkning vid rikspolisstyrelsen, huvudsakligen vid rikskriminalsektionen. Vidare finns cirka 930 tjänster för admini-

strativ personal.

7

Chef för polismyndigheten är en länspolismästare. Vid myndigheten finns även en biträdande länspolismästare. Under länspolismästaren finns en stab med ett sekretariat, en länssektion och en klagomålssektion. Myndigheten är i övrigt indelad i fyra avdelningar, en administrativ byrå och Arlanda vaktdistrikt.

Vid *ordningsavdelningen* tjänstgör cirka 1 660 polismän. Avdelningens huvudsakliga uppgift är att svara för den yttre polisverksamheten och därvid framför allt övervaka den allmänna ordningen och säkerheten. Avdelningen är indelad i sex geografiskt avgränsade vaktdistrikt samt en tunnelbanesektion. Den sistnämnda har regional verksamhet. Polispersonalen tjänstgör bl. a. i övervakningsgrupper och radiobilpatruller. Verksamheten vid ett vaktdistrikt pågår hela dygnet.

Vid *ordningsavdelningen* finns vidare en driftssektion med en lednings- och sambandscentral (SBC). Centralen leder och samordnar bl.a. utryckningsverksamheten inom hela polisdistriktet och, när så är påkallat, inom hela länet. I ett följande avsnitt beskrivs centralens funktioner närmare i de avseenden som är av intresse för den nu aktuella brottsutredningen.

Arlanda vaktdistrikt skiljer sig från övriga vaktdistrikt. Där bedrivs framför allt pass- och säkerhetskontroll. Vidare finns personal för övervakningstjänst och utredningsverksamhet. Totalt finns cirka 90 polismanstjänster inom enheten.

Kriminalavdelningens huvuduppgift är att bedriva spaning mot och utredning av såväl dold som anmäld brottslighet. Vid avdelningen tjänstgör cirka 850 polismän. Avdelningen är indelad i fem sektioner. Sektionerna är i sin tur indelade i rotlar. Vid vaktro-

ten finns kriminalpolispersonal i tjänst dygnet runt. Den styrkan kallas krimjouren. För varje vaktdistrikt (utom Arlanda) finns en lokal kriminalenhet. De sistnämnda utreder framför allt enklare brott. I senare avsnitt redogörs närmare för organisationen vid de enheter som är av intresse när det gäller den aktuella brottsutredningen.

Juridiska avdelningen meddelar tillstånd i polismyndighetsärenden (t.ex. vapenärenden), utfärdar pass, ombesörjer delgivningar m.m. Avdelningen är indelad i en allmän sektion och en tillståndssektion. Avdelningen har cirka 140 befattningshavare, varav 13 polismän.

Trafikavdelningen sysslar med trafikövervakning inom såväl Stockholms polisdistrikt som länet i övrigt. Vid avdelningen finns cirka 145 polismän.

1.3.2 Särskilt om vissa enheter vid polismyndigheten

1.3.2.1 Sambands- och ledningscentralen (SBC)

SBC ingår i driftssektionen som är en central operativ funktion inom ordningsavdelningen.

SBC är polismyndighetens centrala organ för

- fortlöpande observation av ordnings- och trafikläget,
- trafikledning och trafikövervakning,
- kommunikationsbevakning,
- samordning och ledning av utryckningsverksamheten,
- förstahandsåtgärder vid brott eller andra händelser,
- operativ samordning och ledning av polisinsatser vid statsbesök, demonstrationer, idrottstävlingar, offentliga tillställningar och

andra i förväg kända händelser samt
- betjäning av sambands-, data- och TV-utrustningar samt annan
teknik i SBC.

9

Dessutom skall SBC fungera som regionalt lednings-, sambands-
och samordningsorgan.

Vid SBC finns sex tjänster för kommissarie, 48 tjänster för
inspektör och åtta tjänster för administrativ personal. För att få
tjänstgöra som radiooperatör skall en polisman ha fullgjort minst
fem års polistjänst. Personalen genomgår en intern utbildning som
anordnas i SBC.

Den tekniska utrustningen i SBC är relativt omfattande. Här
redovisas bara de delar som är av intresse i sammanhanget.

Telefonsystemet har 60 ingående linjer. Det är integrerat i
radiomanöverutrustningen och har linjetagarsystem, växelanknyt-
ningar och direktlinje till bl.a. LAC (90 000). Det finns vidare
separata direktlinjer och ett snabbtelefonsystem.

För radiosamband utnyttjas fem olika system. Radiosystem 80 är
huvudsystem. Det är ett dataassisterat system som är särskilt
anpassat för polisverksamhet. Systemet har god radiotäckning i
stadsmiljö. Det har 15 kanaler, automatiskt kanalval, selektivt
anropssystem, automatisk återutsändning, telefonintegrering,
larmfunktion m.m. De polisfordon som används i yttre tjänst har
utrustning för system 80. Vidare disponerar i stort sett varje
polispatrull i yttre tjänst en mobil station på detta system.

Radiosystem 70 är ett riksomfattande system för kommunikation
med andra polisdistrikt. Det utnyttjas också som ett reservsystem.
Piketgrupper, radiobilpatruller samt vissa andra patruller har

utrustning även för detta system. Vissa enheter inom distriktet förfogar enbart över utrustning för system 70.

10

För bl.a. övervakningsverksamheten i tunnelbanan och vissa andra ändamål utnyttjas i mindre omfattning tre andra radiosystem.

Inom Stockholms län är det bara Stockholms och Lidingö polisdistrikt som använder system 80, de övriga distrikten använder system 70.

Följande två funktioner i SBC är av störst intresse i sammanhanget; vakthavande kommissarie, som normalt är högsta operativa befäl, samt radiocentralen som samordnar och leder utryckningsverksamheten.

I uppgifterna för vakthavande kommissarie ingår bl.a. att omfördela personal, låta föra protokoll och utöva operativ arbetsledning i inledningsskedet vid oförutsedda händelser som fordrar stor polisinsats, t.ex. grövre brott, att vid behov beordra förstärkning till SBC, att se till att utfärdade planer och instruktioner följs vid särskilda händelser, att hålla kriminalavdelningen, övriga polisenheter, myndigheter m. fl. underrättade om händelser som bör komma till deras kännedom samt att underrätta närmast överordnad om händelser av större vikt.

Under inledningsskedet samordnar och leder SBC polisinsatserna vid t.ex. bankrån och andra grova brott. En av inspektörerna i radiocentralen har samordningsansvar för verksamheten där. Han skall bl.a. samordna och leda de operativa insatserna vid ingripanden som kräver särskilda åtgärder.

I direkt anslutning till SBC finns ett särskilt rum för operativ ledning och samordning av polisinsatserna vid extraordinära

händelser (ledningsrummet). Det bemannas efter särskilt beslut av vakthavande kommissarien eller högre befäl.

11

Vid större kommenderingar och andra särskilda händelser förs rutinmässigt protokoll över de åtgärder som vidtas i SBC.

Enligt de föreskrifter som har meddelats för arbetet i SBC skall protokoll också föras över de åtgärder som vidtas vid vissa typer av grövre brott, bl.a. mord och grov misshandel. För just den typen av ärenden finns en särskild protokollsblankett som också innehåller en åtgärds katalog/checklista. Blanketten kan bl.a. användas som en "lathund" för att kontrollera att alla åtgärder som skall genomföras har verkställts. Föreskriften om förande av protokoll förnyades veckan före den aktuella händelsen.

1.3.2.2 Vaktroteln

Krimjouren, dvs vaktrotelns jourstyrka, är uppdelad i sex grupper med en vakthavande kommissarie, en vakthavande inspektör och sex inspektörer/kriminalassistenter i varje grupp. Jourstyrkan har skifttjänstgöring hela dygnet. Vid varje tillfälle tjänstgör en grupp. Varje grupp är mer eller mindre permanent förstärkt med en eller två polismän utöver den fasta staten. Den beredskapsstyrka som finns på kriminalavdelningen (jfr avsnitt 1.3.3) utnyttjas som regel som förstärkning till krimjouren.

Utanför ordinarie kontorstid svarar i princip krimjouren för sådana uppgifter som normalt ankommer på kriminalavdelningen. Det åligger bl.a. krimjouren att ta upp anmälningar om brott, att föra register över personer som gripits för brott eller på annat sätt berövats friheten, att under annan tid än ordinarie kontorstid påbörja handläggning av inkommande brottmålsärenden och att då så är möjligt slutföra handläggningen samt att i övrigt biträda

12

kriminalavdelningens enheter enligt rotelchefens anvisningar.

Varje veckoslut fullgör ett antal polismän s.k. lördags- och söndagstjänst som en förstärkning av krimjouren. Antalet varierar, men brukar vanligen vara mellan fyra och åtta på lördagar och mellan fyra och fem på söndagar. De tjänstgör mellan klockan 08.00 och 14.20 lördagar och mellan klockan 09.00 och 15.30 söndagar.

I uppgifterna för vakthavande kommissarie ingår bl.a. att vid grövre brott omedelbart underrätta avdelningschefen och beredskapstjänstgörande polischef och att, då vissa grövre brott bl.a. mord förövats, underrätta åklagare om brottet för att bereda denne tillfälle att göra iakttagelser på brottsplatsen eller på annat sätt skaffa sig kännedom om brottet.

1.3.2.3 Våldsroteln

På våldsroteln handläggs utredningar rörande bl.a. mord, dråp och grov misshandel samt rån och olaga hot. Enklare misshandelsfall utreds på de lokala kriminalenheterna.

Våldsroteln leds av en kommissarie. På roteln finns ytterligare tre kommissarier av vilka en är biträdande rotelchef. Vidare finns 43 tjänster för inspektörer samt sju administrativa tjänster.

Roteln är normalt indelad i mindre enheter, grupper. Det finns totalt elva sådana. Av dessa sysslar fyra med utredningar med kända gärningsmän. De leds av en kommissarie. Sex grupper, ledda av en annan kommissarie, sysslar med utredningar med okända gärningsmän. Av de sistnämnda grupperna ägnar sig tre huvudsakligen åt utredning av mord. En grupp, som består av en inspektör och en administrativ befattningshavare, har hand om

registrering i förundersökningar. För det ändamålet finns det två terminaler med skrivare på roteln.

Utredningar av mord handläggs normalt i sin helhet på våldsroteln. Den normala personalinsatsen i ett mordfall med okänd gärningsman är någon av de grupper som sysslar med mordutredningar samt registergruppen. Om det behövs kopplas också övriga grupper som huvudsakligen utreder mord in på ärendet och eventuellt även annan personal på roteln. En av kommissarierna fungerar som spaningsledare.

Personalen på roteln tjänstgör under vanlig kontorstid.

Enligt den beredskapsplan som berörs närmare i avsnitt 1.3.3 har våldsroteln en central roll vid spaning och utredning av grövre våldsbrott. På våldsroteln förutsätts följande funktioner finnas: biträdande undersökningsledare (rotelchefen), spaningsledare och biträdande spaningsledare, personal för tipsmottagning, registrering, förhör etc.

1.3.2.4 *Spaningssektionen*

Sektionen leds av en polisintendent, som biträds av en kommissarie som ställföreträdande sektionschef. Närmast under dessa två finns det en operativ ledningsgrupp som består av en kommissarie, tre kriminalassistenter och två administrativa befattningshavare. Den totala personalstyrkan uppgår till 244 befattningshavare, varav 40 administrativa.

Sektionen är indelad i följande sex rotlar: inre spaningsrotel, godsrotel, allmän spaningsrotel, brottsspaningsrotel, cityrotel och narkotikarotel. Rotlarna har, som delvis framgår av namnen, olika former av utrednings-, spanings-, registrerings- och handräck-

uppgifter av vilka de flesta saknar intresse i det här sammanhanget.

14

Det finns personal i tjänst på spaningssektionen från klockan 07.00 till 01.00 varje dag. Någon form av beredskap eller liknande förekommer inte under övrig tid.

Den tidigare nämnda beredskapsplanen speglar de uppgifter som kan vara aktuella för spaningssektionens personal vid spaning och utredning vid misstanke om grövre våldsbrott. Enligt planen är sektionens uppgifter bl.a. att delta vid första undersökning på en brottsplats och verkställa erforderliga förberedande förhör där, intill dess den ansvariga rotelns personal tar över utredningen, att genomföra utfrågningsaktioner enligt spaningsledningens direktiv och utföra speciell spaning i det aktuella området, att utföra inre spaning, att ombesörja fotovisning för vittnen och att sköta allmän yttre spaning.

1.3.2.5 Tekniska roteln

Tekniska roteln har till uppgift att utföra kriminaltekniska undersökningar när det föreligger misstanke om brott. Roteln är indelad i två fältgrupper. Vidare finns ett spårlaboratorium, ett fingeravtryckslaboratorium och en fotogrupp.

Fältgrupp 1, som består av en kommissarie och fyra inspektörer, har till huvudsaklig uppgift att under kontorstid utföra brottsplatsundersökningar vid grova brott, t.ex. mord, rån eller våldtäkt. Fältgrupp 2, som består av sexton inspektörer (av vilka en är chef för gruppen), tre bilförare och en administrativ befattningshavare sysslar huvudsakligen med brottsplatsundersökningar vid inbrott.

Laboratoriet består av en kommissarie och åtta inspektörer. Laboratoriet sysslar med att säkra och analysera olika typer av spår, t.ex. fläckar på kläder och spår på kulor och patronhylsor. En del material lämnas över till statens kriminaltekniska laboratorium i Linköping för undersökning/analys. Även andra laboratorier anlitas ibland.

Vid fingeravtryckslaboratoriet tjänstgör en kommissarie, sju inspektörer och en administrativ befattningshavare. Laboratoriet undersöker inte bara sådant material som har tagits om hand av tekniska roteln utan även material som kommer från utredningsrotlarna inom distriktet.

Fotogruppen består av en första fotograf och fem fotografer. Gruppen utför bl.a. fotografering av spår och konfrontationsfotograferingar.

1.3.3 Beredskap för särskilda händelser

Det finns flera olika beredskapsfunktioner och beredskapsstyrkor inbyggda i organisationen vid polismyndigheten i Stockholm. Först och främst finns polischefsberedskap. Under annan tid än ordinarie arbetstid skall det alltid finnas en beredskapstjänstgörande polischef vid polismyndigheten. Beredskapen fullgörs i bostaden. Den omfattar en vecka i taget. Beredskapstjänstgörande polischef skall vara anträffbar i bostaden eller genom personsökare. Enligt en föreskrift som har utfärdats av länsstyrelsen den 25 november 1985 skall beredskapstjänstgörande polischef omedelbart informera länspolismästaren om vissa händelser som räknas upp i en särskild bilaga till föreskriften. Som exempel på tillfällen då information skall lämnas anges grova våldsbrott där polismyndigheten leder förundersökningen, t.ex. spaningsmord. Om länspolismästaren inte kan anträffas skall biträdande länspolismäs-

aren informeras.

Inom kriminalavdelningen finns en beredskapsstyrka bestående av en kriminalkommissarie och sex-sju kriminalpolismän. Denna styrka, som har beredskap en vecka i taget, skall under icke kontorstid vara anträffbar per telefon eller kunna nås via personsökare. Styrkan kan kallas in vid behov. Beslut därom fattas av vakthavande kommissarie vid krimjouren.

För brådskande brottsplatsundersökningar finns det alltid två tekniker i beredskap utanför ordinarie arbetstid. Den enes beredskap avser brottsplatsundersökningar i Stockholms polisdistrikt. Den andre har s.k. riksberedskap vilket innebär att han är skyldig att efter begäran av polischef biträda i hela riket vid mord eller andra svårutredda ärenden. Om den sistnämnde inte är upptagen med arbete utanför Stockholm biträder han den som har beredskap inom distriktet. Totalt ingår ett tjugotal polismän på tekniska roteln i beredskapen.

Det finns en alltjämt gällande beredskapsplan för polismyndigheten som avser spaning och utredning av grövre våldsbrott. Planen är från år 1973. Den ger en ram för hur spaningsarbetet kan organiseras upp samt anger vissa funktioner som bör förekomma. Planen sätts i kraft genom ett särskilt beslut av chefen för kriminalavdelningen eller beredskapstjänstgörande polischef.

Även inom ordningsavdelningen finns vissa resurser som kan utnyttjas i extraordinära situationer och som kan vara av intresse i sammanhanget. Det finns två beredskapstjänstgörande kommissarier, en för norra delen och en för södra delen av distriktet. Det finns ytterligare en kommissarie på ordningsavdelningen som har beredskap för yttre tjänst. Under söndagar dubbleras sistnämnda beredskap. Beredskap av det slag som har berörts här fullgörs i

kommet. Vid behov kan bl.a. vakthavande kommissarien i SBC
kalla in den kommissarie som har beredskap för tjänstgöring.

17

I två av vaktdistrikten, Norrmalm och Södermalm, finns s.k. piketgrupper som kan användas som insatsstyrka vid särskilda händelser, t.ex. katastrofer av olika slag, terrordåd och bombhot. Sådana grupper finns tillgängliga hela dygnet. Grupperna har fått specialutbildning. Piketgrupperna är emellertid till övervägande delen sysselsatta med vanlig patrulleringstjänst. Eftersom patrulleringen sker gruppvis används personalen i piketgrupperna också vid olika ingripanden som kräver insats av fler än två polismän. Piketgrupperna leds operativt av resp. vaktdistriktschef. Vid särskilda händelser samordnas och leds verksamheten av SBC.

Vid behov kan polisförstärkning ske över distriktsgränserna. I första hand hämtas förstärkning inom det egna länet. Stockholms län är uppdelat i 13 polisdistrikt. Totalt finns det cirka 4 300 polismanstjänster i länet. Det motsvarar ungefär 25 procent av alla polismän i landet.

1.4 Något om befälsordningen

I polisförordningen finns bestämmelser om förmanskap. Den som i förhållande till någon annan leder och ansvarar för en viss verksamhet är enligt 5 kap. 3 § polisförordningen dennes förman i den verksamheten. I 5 kap. 4 § polisförordningen utvecklas frågan närmare. Enligt sistnämnda bestämmelse utövar den som har den högsta tjänsteställningen befälet vid ett uppdrag som polismän utför gemensamt. Om flera polismän har samma tjänsteställning utövas befälet av den som har den högsta tillämpade lönegraden. Har flera samma lönegrad utövas befälet av den som har haft lönegraden längst tid eller, om de har haft lönegraden lika lång tid, av den som är främst i fråga om förtjänst. Det

sagda gäller inte om något annat framgår av arbetsordningen för myndigheten eller av order. Ett vakthavande polisbefäl utövar, i den utsträckning det behövs för hans vaktuppdrag, befälet över varje annan polisman som tjänstgör inom det område som uppdraget avser. Det sistnämnda gäller inte den som är den vakthavandes förman i fråga om uppdraget.